

27.1.2011

B7-0074/2011

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

suuliselt vastatavate küsimuste B7-0007/2011 ja B7-0008/2011 alusel

vastavalt kodukorra artikli 115 lõikele 5

Euroopa Liidu ning Brasiilia, Colombia, Costa Rica, Ecuadori, Guatemala, Hondurase, Mehhiko, Nicaragua, Panama, Peruu ja Venezuela vahelise Genfi banaanikaubanduslepingu ning Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide vahelise banaanikaubanduslepingu sõlmimine

Francesca Balzani, Vital Moreira

rahvusvahelise kaubanduse komisjoni nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon Euroopa Liidu ning Brasiilia, Colombia, Costa Rica, Ecuadori, Guatemala, Hondurase, Mehhiko, Nicaragua, Panama, Peruu ja Venezuela vahelise Genfi banaanikaubanduslepingu ning Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide vahelise banaanikaubanduslepingu sõlmimise kohta

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma 1. detsembri 2005. aasta resolutsiooni Hongkongis toimuva Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) kuuenda ministrite konverentsi ettevalmistamise kohta¹, 4. aprilli 2006. aasta resolutsiooni Doha vooru hindamise kohta pärast Hongkongis toimunud WTO ministrite konverentsi², 27. aprilli 2006. aasta resolutsiooni Euroopa Liidu ja Ladina-Ameerika tugevdatud partnerluse kohta³, 7. septembri 2006. aasta resolutsiooni Doha arengukava läbirääkimiste peatamise kohta⁴, 12. oktoobri 2006. aasta resolutsiooni Euroopa Liidu ja Mercosuri vaheliste majandus- ja kaubandussuhete kohta piirkondadevahelise assotsiatsioonilepingu sõlmimiseks⁵, 23. mai 2007. aasta resolutsiooni majanduskoostöölepingute kohta⁶, 12. detsembri 2007. aasta resolutsiooni majanduspartnerluslepingute kohta⁷, 24. aprilli 2008. aasta resolutsiooni Euroopa Liidu ning Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riikide viienda tippkohtumise kohta Limas⁸ ja sama kuupäeva resolutsiooni Maailma Kaubandusorganisatsiooni reformimise kohta⁹, 9. oktoobri 2008. aasta resolutsiooni WTO Doha vooru peatamise ja Doha arengukava tuleviku kohta¹⁰, 25. märtsi 2009. aasta resolutsiooni majanduspartnerluslepingu kohta ühelt poolt Cariforumi riikide ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahel¹¹, 25. märtsi 2009. aasta õigusloomega seotud resolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu otsus majanduspartnerluslepingu sõlmimise kohta ühelt poolt Cariforumi riikide ja teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahel¹², 5. mai 2010. aasta resolutsiooni ELi strateegia kohta suhete arendamiseks Ladina-Ameerikaga¹³ ja 21. oktoobri 2010. aasta resolutsiooni ELi kaubandussuhete kohta Ladina-Ameerika riikidega¹⁴;
- võttes arvesse Euroopa Liidu ja Brasiilia, Colombia, Costa Rica, Ecuadori, Guatemala, Hondurase, Mehhiko, Nicaragua, Panama, Peruu ja Venezuela vahelist Genfi banaanikaubanduslepingut ning Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide vahelist

¹ ELT C 285 E, 22.11.2006, lk 126.

² ELT C 293 E, 2.12.2006, lk 155.

³ ELT C 296 E, 6.12.2006, lk 123.

⁴ ELT C 305 E, 14.12.2006, lk 244.

⁵ ELT C 308 E, 16.12.2006, lk 182.

⁶ ELT C 102 E, 24.4.2008, lk 301.

⁷ ELT C 323 E, 18.12.2008, lk 361.

⁸ ELT C 259 E, 29.10.2008, lk 64.

⁹ ELT C 259 E, 29.10.2009, lk 77.

¹⁰ ELT C 9 E/05, 15.1.2010, lk 31.

¹¹ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2009)0175.

¹² Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2009)0183.

¹³ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2010)0141.

¹⁴ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2010)0387.

banaanikaubanduslepingut (edaspidi „banaanikaubanduslepingud”);

- võttes arvesse WTO asutamislepingut (Marrakechi leping);
 - võttes arvesse partnerluslepingut ühelt poolt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani (AKV) riikide rühma liikmete ja teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahel, mis allkirjastati 23. juunil 2000. aastal Cotonous (Cotonou leping);
 - võttes arvesse majanduspartnerluslepingut ühelt poolt Cariforumi riikide ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahel;
 - võttes arvesse Euroopa Liidu ja Kesk-Ameerika riikide vahelise assotsiatsioonilepingu läbirääkimiste lõpuleviimist;
 - võttes arvesse ELi ning Colombia ja Peruu vahelise mitmepoolse kaubanduslepingu läbirääkimiste lõpuleviimist;
 - võttes arvesse WTO ministrite konverentsidel 14. novembril 2001. aastal Dohas ja 18. detsembril 2005. aastal Hongkongis vastu võetud deklaratsioone ja Genfis 2. detsembril 2009. aastal vastu võetud juhataja kokkuvõtet;
 - võttes arvesse 2001. aasta novembris Dohas antud vabastust (nn Doha vabastus) GATTi I artiklis sätestatud kohustuste täitmisest Cotonou lepingu kohaste kaubandussoodustuste puhul, mille kehtivusaeg lõpeb samaaegselt nimetatud soodustuste kehtivusajaga, st 31. detsembril 2007;
 - võttes arvesse Ameerika Ühendriikide ja Euroopa Ühenduse 11. aprilli 2001. aasta kokkulepet banaanikaubanduse kohta;
 - võttes arvesse WTO peadirektori 22. detsembri 2009. aasta aruannet oma mõjuvõimu kasutamise kohta (vastavalt vaidluste lahendamise käsituslepe artikli 3 lõikele 12) Colombia algatatud vaidluses Euroopa Komisjon – banaanide impordikord (DS361) ja Panama algatatud vaidluses Euroopa Komisjon – banaanide impordikord (DS364);
 - võttes arvesse nõukogu 13. veebruari 1993. aasta määrust (EMÜ) nr 404/93 banaanituru ühise korralduse kohta;
 - võttes arvesse AKV-ELi parlamentaarse ühisassamblee 1. aprilli 2010. aasta deklaratsiooni, milles käsitletakse Euroopa Liidu ja Ladina-Ameerika vahelist banaanikaubanduslepingut ning selle mõju AKV ja ELi riikide banaanitootjatele;
 - võttes arvesse 24. jaanuari 2011. aasta küsimusi nõukogule (O-0012/2011 – B7-0007/2011) ja komisjonile (O-0013/2011 – B7-0008/2010) Genfi banaanikaubanduslepingu sõlmimise kohta;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 115 lõiget 5 ja artikli 110 lõiget 2,
- A. arvestades, et banaanikaubanduslepingutega lahendatakse kõigi aegade pikim vaidlus ELi ning enamsoodustuskorra alusel banaane tarnivate Ladina-Ameerika riikide vahel;
arvestades, et nimetatud lepingutega lahendatakse ka eriti terav vaidlus USA ja ELi vahel

ja kõrvaldatakse oht, et USA rakendab kahjulikke sanktsioone; arvestades, et ühtlasi lahendatakse kõigi Ladina-Ameerika enamsoodustuskorra alusel tarnijate nõuded seoses ELi viimase kolme laienemisega;

- B. arvestades, et kuni 1. juulini 1993 oli igal ELi liikmesriigil oma banaanide impordikord, kusjuures mõnedel liikmesriikidel oli erikord, mis soosis riike, kellega neil on tugevad ajaloolised sidemed;
- C. arvestades, et pärast nõukogu määruse (EMÜ) nr 404/93 vastuvõtmist algatasid mitmed WTOsse kuuluvad Ladina-Ameerika riigid, kes enamsoodustuskorra alusel ELi liikmesriikidesse banaane tarnivad, ja Ameerika Ühendriigid ELi vastu WTO vaidluste lahendamise menetlused seoses eri tarnijate poolt Euroopa Ühenduste turule toodavate banaanide erineva kohtlemisega;
- D. arvestades, et teatavad Euroopa ühenduste banaanide impordikorra aspektid leiti olevat WTO õigusaktidega vastuolus;
- E. arvestades, et kaebusi esitanud riigid lükkasid tagasi mitmed EÜ ettepanekud impordikorra muutmiseks, et seda WTO vaidluste lahendamise organi soovitude ja otsustega kooskõlla viia;
- F. arvestades, et 1. jaanuaril 2006. aastal kehtestatud uus EÜ banaanide impordikord osutus endiselt ELi WTO kohustustega vastuolus olevaks;
- G. arvestades, et ainult umbes 20% maailma banaanitoodangust eksporditakse, kuna suurem osa toodangust on mõeldud kohalikule turule;
- H. arvestades, et riikide vahel ja riigisiselt esineb suuri erinevusi banaanitootmise produktiivsuses ja konkurentsivõimes; arvestades, et Ladina-Ameerika riigid ning Filipiinid on kõige konkurentsivõimelisemad tootjad ja suurimad eksportijad;
- I. arvestades, et EL on lõpule viinud Colombia ja Peruuga peetud läbirääkimised mitmepoolse kaubanduslepingu üle ning kuue Kesk-Ameerika riigiga assotsiatsioonilepingu üle;
- J. arvestades, et ELi programmi POSEI (kõrvalisele asukohale ning saarelisele asendile vastavate valikmeetmete programm) abil toetatakse ELi kaugemate piirkondade tootjaid;
- K. arvestades, et banaanid on maailma tähtsusest neljas põllumajanduslik ekspordiartikkel ning EL on maailma suurim banaanide (neto)maaletooja, kes importis 2007. aastal peaaegu viis miljonit tonni banaane;
- L. arvestades, et banaanitootmine mõjutab kohalikke kogukondi tugevasti, mitte ainult majanduse, vaid ka keskkonna, rände ja töötajate seisukohast;
- M arvestades, et üle 80% ülemaailmsest banaaniturust on Ladina-Ameerikas tegutsevate hargmaiste ettevõtete kontrolli all;
- N. arvestades, et ELi tariifikvootide süsteem on loonud tingimused, mis võimaldavad AKV riikide tootjatel ekspordida ELi märkimisväärses koguses banaane, ja on ühtlasi piiranud

kaubanduslepingute mõju Euroopa tootjatele ning kaitsnud suurt hulka selle tegevusega seotud töökohti;

- O. arvestades, et lepingu sõlmimine tähendab väljastpoolt AKV riike pärineva banaaniimpordi jaoks märkimisväärseid tariifikärpeid (2010.–2017. aastani 35%); arvestades, et selle tulemusel peavad AKV ja ELi tootjad paratamatult kohanema rahvusvahelise turu uue olukorraga,
 1. võtab banaanikaubanduslepingud teadmiseks ning avaldab heameelt WTO ajaloo tehniliselt kõige keerulisemate, poliitiliselt tundlikumate ja kaubanduslikult olulisemate õiguslike vaidluste hulka kuuluva vaidluse lõppemise üle;
 2. on seisukohal, et saavutatud kokkulepe annab lahenduse, kuid sellega ei ole suudetud täielikult rahuldada kõigi osaliste õiguspäraseid huvisid; palub seetõttu komisjonil esitada esimesel võimalusel hinnang banaanikaubanduslepingute mõju kohta banaane tootvatele arenguriikidele ning Euroopa kaugeimatele piirkondadele kuni aastani 2020;
 3. tunneb heameelt asjaolu üle, et banaanikaubanduslepingud kujutavad endast Euroopa Liidu lõplikke banaanide turulepääsuga seotud kohustusi ning need liidetakse järgmiste WTO egiidi all toimuvate, põllumajandustoodete turulepääsu käsitlevate mitmepoolsete läbirääkimiste (Doha voor) lõpptulemustega;
 4. rõhutab, et saavutatud kokkulepe edendab ka Doha läbirääkimisi, kuid ainult piiratud ulatuses, sest tekkinud raskused puudutavad banaanikaubandusest palju laiemat valdkonda;
 5. toonitab, et Genfi banaanikaubanduslepingu kinnitamisega loetakse lahendatuks kõik Ladina-Ameerika enamsoodustuskorra alusel banaanide tarnijatega pooleliolevad vaidlused ja kuni 2009. aasta 15. detsembrini esitatud kaebused;
 6. märgib, et 2010. aasta tulemuste kohaselt jäi banaanide tarbijahind ELis stabiilseks või suurenes üksnes väga vähe;
 7. rõhutab, et EL kärbib järk-järgult Ladina-Ameerika banaanide imporditariifi, nii et see väheneb praegusest 176 eurolt tonni kohta 2017. aastaks 114 eurole tonni kohta;
 8. rõhutab, et banaanikaubanduslepingud võimaldavad banaanisektori Doha vooru troopilisi tooteid käsitlevatest läbirääkimistest välja jätta; juhib tähelepanu sellele, et kui troopiliste toodete tariifikärped on suuremad, siis AKV riikidele huvipakkuvate nn väheneva soodustusega toodete tariife vähendatakse suhteliselt pikema aja jooksul kui läbirääkimistel rakendatava üldise mudeli kohaselt on ette nähtud; rõhutab siiski, et banaanikaubanduslepingute sõlmimine ei taga tõenäoliselt AKV riikidele vastuvõetavat kokkulepet troopiliste toodete ja neile kehtinud soodustuste vähenemise valdkonnas, kuna mõned suured tärkava majandusega riigid on banaanikaubanduslepingute läbirääkimiste ajal teinud ettepanekud juba tagasi lükanud, nagu võis näha India ja Pakistani reaktsioonist WTO peanõukogu kohtumisel 2009. aasta detsembris;
 9. juhib tähelepanu sellele, et EL on traditsiooniliselt AKV riikides toodetud banaanidele spetsiaalseid soodustariife määranud; tuletab meelde, et mõned WTO liikmed on

korduvalt vaidlustanud niisuguse sooduskohtlemise kokkusobivust WTO eeskirjadega; rõhutab, et mitmetes WTO vaidluste lahendamise vaekogude, apellatsioonikogu ja erivahendajate õiguslikes otsustes on nõutud kehtiva korra muutmist;

10. peab kahetsusväärseks, et mitmepoolse lepingu läbirääkimistel Andide riikidega ei suudetud kinni pidada esialgsest piirkondlikkuse põhimõttest, mistõttu Ecuadorile ei määratud samu tariife nagu Colombiale ja Peruule;
11. tõstab esile asjaolu, et tänu kehtivatele lepingutele on alates 2008. aastast toodud AKV riikidest banaane ELi tolli- ja kvoodivabalt;
12. rõhutab, et paralleelsed läbirääkimised AKV riikidega viisid kokkuleppeni, mille kohaselt peamised banaane ekspordivad AKV riigid saavad lisaks ELi korralisele abile veel eritoetust uue programmi vahendusel, mida nimetatakse banaanisektori kaasnevate meetmete programmiks; rõhutab, et selle programmi rahastamiskord võib osutada vahendite poolest ebapiisavaks ja rakendamisajalt liiga lühikeseks, et AKV riikide banaanitootjatele ELi impordikorra muutmise tagajärgedega kohanemiseks tõhusat abi pakkuda; palub komisjonil selgelt näidata, et rahastamiskord koosneb olemasolevaid arengukoostöö fonde täiendavatest summadest ja ei ole lihtsalt riigieelarve täiendus, mida ei ole võimalik eraldada eriprogrammidele, nagu haridus- ja mitmekesistamisprogrammid; palub komisjonil esitada uus mitmeaastane rahastamiskord;
13. palub komisjonil korraldada 18 kuud enne banaanisektori kaasnevate meetmete programmi lõppu programmi hindamine; koos hinnanguga palub esitada soovitud edasiste meetmete ja nende iseloomu kohta;
14. lükkab kindlalt tagasi kõik katsed rahastada banaanitootjatest AKV riikide toetusprogrammi summade ümberpaigutamise abil arengukoostöö eelarveridadelt;
15. juhib tähelepanu sellele, et oluline on eraldada banaanisektori kaasnevate meetmete programmi vahendeid riikidele selle järgi, millised on riigi banaaniekspordi ja -tootmise oodatavad kaotused, arengutase, kaalutud näitajad ning banaanikaubanduse maht ELiga; rõhutab, et tuleb leida õige tasakaal kolme tüüpi võimalike meetmete vahel, mis ei ole üksteist vastastikku välistavad: meetmed olemasoleva tootmise tõhususe suurendamiseks, meetmed kohaliku lisandväärtuse suurendamiseks ja meetmed, mille sihiks on aidata riikidel leida muid tootmisliike lisaks banaanitootmisele;
16. palub ELil ja AKV riikidel teha ettepanekuid meetmete kohta, millega toetada tugevasti banaanitootmisest sõltuvate riikide majanduse mitmekesistamist, kaasa arvatud kaubandusabi suurendamine;
17. rõhutab, et banaanid on mõnedes liidu äärepoolseimates piirkondades, nimelt Prantsusmaa ülemeredepartemangudes Guadeloupe'il ja Martinique'il, Assooridel, Madeiral ja Kanaari saartel, üks peamisi põllumajanduskultuure;
18. soovib asjakohaselt arvesse võtta banaanisektori sotsiaalmajanduslikku tähtsust ELi äärepoolseimates piirkondades, samuti banaanisektori panust majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse saavutamisse loodava sissetuleku ja töökohtade, majandustegevuse ning ökoloogilise ja maastikulise tasakaalu säilitamise kaudu, mis soodustab turismi arengut;

19. märgib, et toetusprogramm POSEI loodi 2006. aastal WTOs kokkulepitud Euroopa turulepääsu tariifi alusel, mille määr oli 176 eurot tonni kohta, mis tähendab, et WTO banaanikaubanduslepingutes kindlaksmääratud tariifi ei ole POSEI eelarves veel arvesse võetud; ergutab asjaomaseid ELi ametiasutusi kohandama POSEI eelarves ELi kodumaiste tootjate jaoks ette nähtud toetuskavasid ning võtma muid meetmeid, et tagada, et ülemaailmse banaanikaubanduse liberaliseerimise tingimustes suudavad ka ELi kodumaised tootjad turul püsida ning oma traditsioonilist tegevusala jätkata;
20. on seisukohal, et banaanikaubanduslepingud võivad ELi tootjatele märgatavat mõju avaldada; seetõttu palub komisjonil suurendada AKV ja ELi tootjate toetust ning vajaduse korral pikendada seda 2020. aastani;
21. märgib, et banaanitootmine ELi äärepoolseimates piirkondades vastab kõrgematele sotsiaalsetele ja keskkonnastandarditele kui enamikus Ladina-Ameerika riikides; juhib tähelepanu asjaolule, et ELi äärepoolseimates piirkondades kasutatakse mitmesuguseid aktiivaineid, nt pestitsiide, 20–40 korda väiksemates kogustes kui Lõuna- ja Kesk-Ameerika riikides, ning enamik taimetervise valdkonna aktiivaineid, mille kasutamine on Euroopas toiduohutuse tagamise eeskirjadega keelatud, on Lõuna- ja Kesk-Ameerika istandustes laialdaselt kasutusel;
22. märgib, et enamikus uusimates kahepoolsetes lepingutes banaanitootjatega (mitmepoolne kaubandusleping Colombia ja Peruuga ning assotsiatsioonileping Kesk-Ameerika riikidega) on EL nõustunud neist riikidest pärinevatelt banaanidelt nõutavat imporditariifi järk-järgult vähendama, nii et 2020 aasta 1. jaanuariks oleks see 75 eurot tonni kohta;
23. märgib, et banaanikaubanduslepingutega saadav soodusmäär 39 eurot tonni kohta parandab ELi turul tunduvalt kaheksa asjaomase Andide ja Kesk-Ameerika riigi ja selles piirkonnas tegutsevate rahvusvaheliste ettevõtete konkurentsivõimet teiste eksportijate suhtes; rõhutab, et alates 2020. aastast on kasu, mida praegu ELi riikidesse banaane eksportivad riigid saavad, juba märgatav, sest suureneb nii eksport kui ka hind, mida neile banaanide eest makstakse;
24. rõhutab, et võrreldes banaanikaubanduslepingute osalistega võib väheneda teiste enamsoodustuskorra alusel ELi liikmesriikidesse banaane eksportivate riikide (kellest ülekaalukalt kõige tähtsam on Ecuador), samuti AKV riikide ja vähim arenenud riikide suhteline konkurentsivõime ELi turul;
25. on seisukohal, et juurdepääs ELi turule tuleks anda ainult tootjatele, kes täidavad ILO inimväärse töö tegevuskava, austavad inimõigusi ja peavad kinni keskkonnakaitse eeskirjadest;
26. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Brasiilia, Colombia, Costa Rica, Ecuadori, Guatemala, Hondurase, Mehhiko, Nicaragua, Panama, Peruu, Venezuela, Ameerika Ühendriikide ja AKV riikide valitsustele ja parlamentidele.